

Korraldajate - avaliku võimu tegevus riigi sisemise rahu tagamisel – õigusloomeline panus

28.05.2015

Tallinn

Tänane plaan

- 09.30-11.00 **Sissejuhatus. Põhimõisted ja põhimõtted**
- 11.00-11.15 Paus
- 11.15-12.45 **Põhimõisted ja põhimõtted. Korrakaitseregulatsioonide loomine**
- 12.45-13.30 Lõunapaus
- 13.30-15.00 **Jätkub teema: Korrakaitseregulatsioonide loomine**
- 15.00-15.15 Paus
- 15.15-16.45 **Jätkub teema: Korrakaitseregulatsioonide loomine**

(1) Korrakaitse seaduse üldosa ja eesmärgid ([SE 49](#))

- Terviklik avaliku korra kaitse süsteem (inimeste õiguste lütkadeta kaitse, halduse etteaimatavus, õiguspärasus, õiglus, mistahes erisus on vajaduspõhiselt põhjendatud).
- Ühtsed korrakaitse põhimõtted.
- Ühtsed ja kesksed seaduse tasandi mõisted (avalik kord, korrakaitse, oht, korrarikkumine, riiklik järelevalve, avaliku korra eest vastutav isik, avalik koht).
- Ühtsed seaduse tasandi avalikus kohas käitumise nõuded.
- Terviklik korrakaitseorganisatsioon, riikliku järelevalve kui riigi tuumikfunktsiooni ülesande täitja.

(1) Korrakaitseaduse üldosa ja eesmärgid

- Korrakaitse- (riikliku järelevalve menetlus) ja karistusõiguslikud (süüteo menetlus) funktsioonid on selgelt eristatud.
- Rõhk isikute karistamiselt ohtude ja rikkumiste ennetamisele ning kõrvaldamisele – probleemi ei lahenda karistamine, vaid haldusmeede.
- Korrakaitse üldvolitus (eesmärk ja ulatus).
- Ühtne tõhus haldussunnivahendite süsteem.
- Seaduse tasandi üld- ja erimeetmete rakendamist lubavad normid.

(2) Üldmeetmed

- **Teavitamine** KorS § 26

Korraldusorganil on oma pädevuse piires õigus teha toiminguid, millega teavitatakse avalikkust või isikut ohu ennetamisest, ohukahtlusest, ohust või korrarikkumisest (teadaanded, soovitused, hoiatused).

Nt [Maanteeameti](#) teeinfo; [Välisministeeriumi veebikonsul](#); [Terviseameti vaktsineerimisinfo](#).

(2) Üldmeetmed

- **Ettekirjutus ja selle tagamiseks haldussund KorS § 28**
- Ohu või korrarikkumise korral on pädeval korrakaitseorganil õigus:
 - panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega ohu tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise kohustus ning
 - hoiatada teda haldussunnivahendite kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul,
 - sunniraha, asendustäitmine, vahetu sund.
- Kui avaliku korra eest vastutavat isikut ei ole või kui isik ei saa või ei saa õigel ajal ohtu tõrjuda või korrarikkumist kõrvaldada, võib pädev korrakaitseorgan ise kohaldada meetmeid ohu tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, kasutades vajaduse korral ametiabi või kaasates muid isikuid (§ 29).

(3) Erimeetmed

Isikuandmete töötlemisega seonduvad (§-d 30 - 35¹):

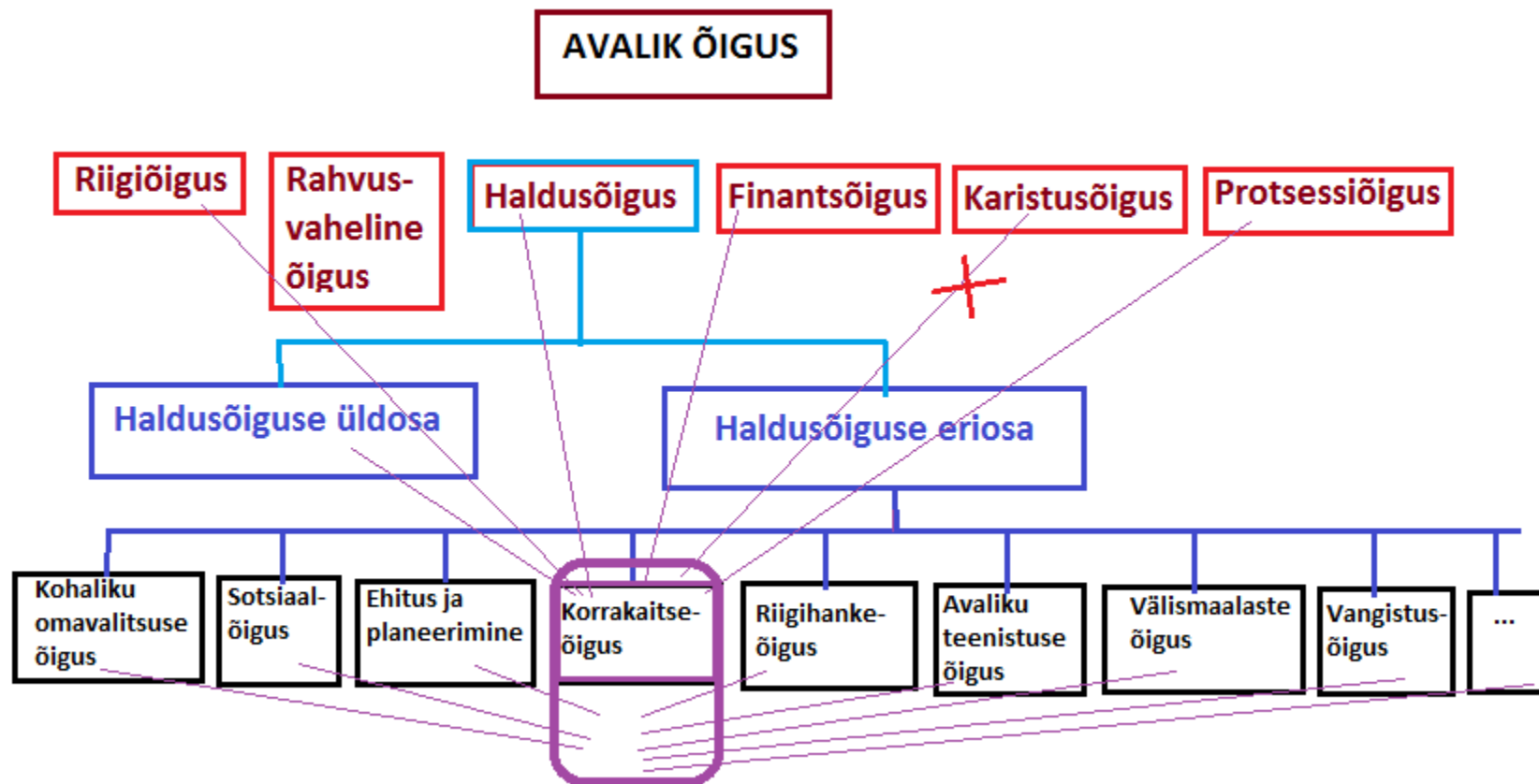
küsitlemine ja dokumentide nõudmine; kutse ja sundtoomine; isiku-samasuse tuvastamine; isikusamasuse tuvastamine erilise tuvastusmeetmega; ... jälgimisseadmetiku kasutamisega; ... andmete saamisega sideettevõtjalt; hädaabinumbrile edastatud informatsiooni töötlemine.

Joobeseisundi kahtlusega isiku suhtes kohaldatavad (§-d 36 - 43)

Muud (§-d 44 – 53): viibimiskeeld; sõiduki peatamine; isiku kinnipidamine; turvakontroll; isiku läbivaatus; vallasasja läbivaatus; valdusesse sisenemine; valduse läbivaatus; vallasasja hoiulevõtmine; hoiulevõetud vallasasja müümine või hävitamine.

- Miks on vaja iga erimeetme tarvis õiguslikku alust?
- Kas näed erimeetmete järjestuses mingit loogikat?

(4) Korrakaitseõiguse koht ja mõju õiguse süsteemis

Korraldusõiguse süsteem

Korralduseadus

Hea halduse tava

Haldusmenetluse seadus

Asendustäitmise ja sunniraha seadus

Riigivastutuse seadus

Halduskoostöö seadus

Vabariigi Valitsuse seadus

Isikuandmete kaitse seadus

...

Kohtupraktika

Halduspraktika

Rohkem kui 180 eriseadust: JäätS, EhS, RekS, TeeS, LKS, ...

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

KOV eeskirjad

Halduseeskirjad

(5) Põhimõtted

Seaduslikkuse põhimõte

- PS § 3
- haldus saab tegutseda ainult siis, kui talle pädevus antakse ja teha ainult nii vähe, kui palju talle volitust antakse (seotus seadusega);
- KorS § 9 (Õiguste kaitse ja inimvääriskuse tagamine)

(5) Põhimõtted

Tuumikfunktsioonid, jõumonopol

Korraldusse ülesande täitja valiku (ametnik, AÕJI, MTÜ, Sihtasutus, abipolitseinik, ...) vabadus on piiratud riigi tuumikfunktsiooni ülesannete olemusega (riiklik järelevalve kui riigi tuumikfunktsiooni ülesande täitmine: sisemise rahu tagamine, riigivõimu jõumonopol).

Riigikohus: “/---/ karistusvõimu delegeerimise keeld eraõiguslikule juriidilisele isikule puudutab otseselt ja vahetult vaid süüteomenetlusi ega laiene näiteks süüteomenetluste eelnevatele järelevalvelise iseloomuga haldustoimingutele.” RKÜK 16.05.2008, 3-1-1-86-07,

Mõttekoht:

- kas seadus näeb ette ammendavad alused ja korra avaliku võimu rakendamiseks (õiguste ja vabaduste kaitse, halduse tõhusus)?
- kas seadus näeb ette kaalutlusõiguse?
- kas seadus sisaldab KorS põhimõisteid ning lisaks paindlikkust võimaldavaid määratlemata õigusmõisteid?
- Seaduses sisalduv otstarbekusest lähtuv pädevuse delegeerimine ei taga automaatselt õiguspärasust.

(5) Põhimõtted

Proportsionaalsuse põhimõte

KorS § 7. Korrakaitseorgan järgib riiklikku järelevalvet teostades järgmisi põhimõtteid:

- 1) kohaldab mitmest sobivast ja vajalikust riikliku järelevalve meetmest seda, mis nii isikut kui ka üldsust eeldatavalt kõige vähem kahjustab;
- 2) kohaldab ainult sellist riikliku järelevalve meetet, mis on proportsionaalne, arvestades meetmega taotletavat eesmärki ja kiireloomulist kohaldamist nõudvat olukorda, ja
- 3) kohaldab riikliku järelevalve meetet vaid nii kaua, kui selle eesmärk on saavutatud või seda ei ole enam võimalik saavutada.

Mõttekoht:

- kas järelevalve tõhususe loomisel on aluseks asutuse soov või meetme olemus ja intensiivsus konkreetse õiguse ja vabaduse piiramisel (nt [Sunniraha rakendatakse ettekirjutuse täitmiseks, mitte karistuseks](#), RKKKo 22.04.2015, 3-3-1-72-14)?
- kas rakendajal on üldse alternatiive?
- kas volituse piirid (nt tähtajad) toetavad tõhusat menetlust?

Õiguse ja vabaduse piirangu üldine kontrolliskeem.

(5) Põhimõtted

Otstarbekuse põhimõte

KorS § 8. Korrakaitseorgan tegutseb riiklikku järelevalvet teostades eesmärgipäraselt ja efektiivselt ning kohaldab õiguspärase kaalutluse piires riikliku järelevalve meetmeid paindlikult.

Mõttekoht:

- kas norm on imperatiivne või sisaldab kaalutusõigust?
- kas norm tagab paindlikkust (määratlemata õigusmõisted)?
- kas HMS menetlusest ja KorS alustest piisab?
- kas järelevalve on tõhus (nt on olemas valdusse sisenemise volitus, aga ei ole valduse läbivaatamise volitust)?

(5) Põhimõtted

Isiku enda vastutus ja hoolsuskohustus korra kaitsel – avaliku korra eest vastutav isik. Muu isiku kaasamine.

Kolmeastmelise korrakaitseüsteem:

I esmalt alati ohtu tekkimise eest vastutava isiku enda, mitte avaliku võimu või muude isikute ülesanne.

II Korrakaitseorgan (kui vastutavat isikut ei ole, isik oma kohustust ei täida, isiku tegevus ei ole piisav või ei võimalda muul põhjusel ohtu ennetada, tõrjuda või rikkumist kõrvaldada) – ettekirjutus, haldussund.

III Ohtu mitte tekitanud kolmandad isikud (kui ka korrakaitseorganil ei ole võimalik ohtu kõrvaldada).

(5) Põhimõtted.

Süüteo menetluse eristamine

Korralduse EESMÄRK

- KorS 2 lg 1: avalikku korda ähvardava ohu ennetamine, ohukahtluse korral ohu väljaselgitamine, ohu tõrjumine ja avaliku korra rikkumise kõrvaldamine.

Süüteo menetluse EESMÄRK

- KarS 1 lg 1: süüteo toimepannud isiku väljaselgitamine ja karistamine.

Korralduse ja süüteomenetluse eristamine

KorS § 1 lg 4: Tegevuse õigusliku aluse valiku riikliku järelevalve menetluse või süüteomenetluse vahel määrab meetme objektiivne eesmärk.

Korralduse eesmärk

KorS § 2 lg 1: ohu ennetamine, ohukahtluse korral ohu väljaselgitamine, ohu tõrjumine ja avaliku korra rikkumise kõrvaldamine.

Süüteomenetluse eesmärk

Süüteokoosseisule vastava teo toime pannud isiku väljaselgitamine, tabamine ja karistamine (KarS § 1 lg 1)

Menetluse alustamine otstarbekusest.

Keskne tähendus ohu või rikkumise kõrvaldamisel, rikkuja süül ega süüvõimel ei ole tähendust.

Menetluse algatamine legaliteedist.

Keskne tähendus süüteo toime pannud isiku süüvõimel ja süül.

(5) Põhimõtted

- **Korraldusorganite koostöö**
- **Korraldusorgani selgitamiskohustus**
- **Meetmete kohaldamise dokumenteerimine ja aruandlus**
- **Isikuandmete töötlemise nõuded**

Korraldajate regulatsioonide loomine. Mida silmas pidada?

Korraldajate loomise alused:

- mis asjaoludel
- kelle suhtes
- kelle poolt
- mil moel

kasutada riikliku järelevalve meetet.

(1) Mis **asjaoludel** võib kasutada isiku põhiõigust piiravat meetet riikliku järelevalve teostamisel?

- **PS 3: seaduslikkuse põhimõtte sisu**
- „Seadusereservatsiooni nõue tuleneb õigusriigi ja demokraatia põhimõtetest ja tähendab, et põhiõigusi puudutavates küsimustes peab kõik põhiõiguste realiseerimise seisukohalt olulised otsused langetama seadusandja” ([RKÜKo 03.12.2007, 3-3-1-41-06, p 21](#); [02.06.2008, 3-4-1-19-07, p 25](#); vrd ka [RKPJKo 24.12.2002, 3-4-1-10-02, p 24](#)).
- „Eriti oluline on selle nõude täitmine, kui täitevvõimu tegevus kohustab isikuid või piirab nende õigusi” ([RKÜKo 22.12.2000, 3-4-1-10-00, p 28](#)).
- Avalik võim tohib sekkuda põhiõigustesse üksnes seadusega kindlaksmääratud tingimustel ja ulatuses. ([RKHKo 31.10.2000, 3-3-1-41-00](#))
- Mida intensiivsem on isikute põhiõiguste piiramine, seda olulisem on see Põhiseaduse seisukohalt ja seda üksikasjalikum peab olema sätestus seaduses.

(1) Mis **asjaoludel**? Korrakaitse põhimõistete kasutamine

§ 2. Korrakaitse ja riiklik järelevalve

(1) Korrakaitse on avalikku korda ähvardava ohu ennetamine, ohukahtluse korral ohu väljaselgitamine, ohu tõrjumine ja avaliku korra rikkumise kõrvaldamine.

§ 5. Oht avalikule korrale ja korrarikkumine

§ 4. Avalik kord

(1) Avalik kord on ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning õigushüvede ja isikute subjektiivsete õiguste kaitstus.

(2) Eraõiguse normide järgimine ja isiku subjektiivsete õiguste ning õigushüvede kaitstus ... (vt RKHKO 22.10.2014, [3-3-1-42-14](#))

§ 15. Avaliku korra eest vastutav isik

§ 54. Avalik koht

§ 55. Avalikus kohas käitumise üldnõuded

§ 57. Käitumise häirivuse hindamine

Ohu astmed – seos riive intensiivsusega

- **Oht** on olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal võib pidada piisavalt tõenäoliseks, et lähitulevikus leiab aset korrarikkumine.
- **Oluline oht** on oht isiku tervisele, olulise väärtusega varalisele hüvele, keskkonnale või käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatata kuriteo toimepanemise oht.
- **Kõrgendatud oht** on oht isiku elule, kehalisele puutumatusse, füüsilisele vabadusele, suure väärtusega varalisele hüvele, suure keskkonnakahju tekkimise oht või karistusseadustiku 15. peatükis sätestatud I astme kuriteo või 22. peatükis sätestatud kuriteo toimepanemise oht. Kehalise puutumatusse riive käesoleva seaduse tähenduses on seksuaalse enesemääramise õiguse raske rikkumine või raske tervisekahjustuse tekitamine.
- **Vahetu oht** on olukord, kus korrarikkumine leiab juba aset või on suur tõenäosus, et see kohe algab.
- **Ohukahtlus** on olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal ei saa tõenäosust, et korrarikkumine aset leiab, pidada piisavaks, kuid mille puhul on alust arvata, et korrarikkumine ei ole välistatud.

(1) Mis **asjaoludel**? Meetmed ohuennetuse vs konkreetse ohu korral

- Ohu ennetamine on see osa korrakaitsest, kus puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohu ennetamine on muu hulgas teabe kogumine, vahetamine ja analüüs, toimingute kavandamine ja elluviimine ning riikliku järelevalve meetmete kohaldamine avalikku korda tulevikus ähvardada võivate ohtude tõrjumiseks, sealhulgas süütegude ennetamine.

(1) Mis **asjaoludel** – meetme kui sekkumist õigustava normi loomine

Põhiõiguse riive on põhiseaduspärane AINULT SIIS, KUI SEKKUMISEKS ON OLEMAS SEDA LUBAV NORM JA SEE NORM ISE VASTAB PÕHISEADUSELE

Normi luues lähtuda:

- 1) Põhiseaduse II.pt konkreetse õiguse ja vabaduse normi piiridest,
- 2) KorS põhimõtetest ja mõistetest (NB! ohu astmed, avaliku korra eest vastutav isik),
- 3) määratlemata õigusmõiste vajalikkusest,
- 4) kaalutusõiguse andmise vajalikkusest.

(1) Mis asjaoludel? Näited

Tuvasta, millise põhiõiguse kaitsealaga on tegemist? Millise reservatsiooniga põhiõigus?

Põhiseaduse Paragrahv 26.

Igaühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusel.

Riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud ei tohi kellegi perekonna- ega eraellu sekkuda muidu, kui seaduses sätestatud juhtudel ja korras tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks.

(1) Mis **asjaoludel**? Näited

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus

§ 7. Lahkumisettekirjutus

- (1) Viibimisalusest Eestis viibivale välismaalasele tehakse ettekirjutus Eestist lahkumiseks.
- (3) Lahkumisettekirjutusega võib lahkumiskohustuse täitmise tagamiseks kohaldada järelevalvemeetmeid.

§ 7². Lahkumiskohustuse täitmise tähtaja määramine

- (2) Lahkumiskohustuse vabatahtliku täitmise tähtaja võib jätta määramata ja lahkumisettekirjutuse kohe sundtäita, kui:
 - 1) esineb välismaalase põgenemise oht;
 - 4) välismaalane kujutab ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule;

§ 7³. Lahkumiskohustuse sundtäitmine

- (1) Pärast lahkumisettekirjutusega määratud lahkumiskohustuse täitmise tähtaja saabumist võib välismaalase lahkumiskohustuse igal ajal sundtäita.
- (2) Välismaalase lahkumiskohustus sundtäidetakse tema kinnipidamise ja Eestist väljasaatmise teel.

§ 14. Väljasaatmise alused

- (1) Välismaalane saadetakse Eestist välja lahkumisettekirjutuse sundtäitmise tähtaja saabumisel.
- (4) Väljasaatmist ei kohaldata, kui: [---]
- (5) Väljasaatmine peatatakse: [---]

(2) Mis **asjaoludel**? Näited

- Reklaamiseadus

„§ 28. Alkoholi reklaam

(3) Alkoholi reklaam ei tohi:

1) sisaldada **otsest üleskutset** alkoholi osta ega tarbida;“

TIn RngK 25.05.2011, 3-10-160: „võtame mõnuga“: üleskutse alkoholi tarbida või „terviklik mereteemaline lugu, mis apelleerib huumorile, rahvalikkusele ja rahvuslikkusele, värskusele ja loodusele ning teatud laadi üldisemale positiivsemale ellusuhtumisele.“

- Liikluseadus

§ 91. Sõiduki juhtimiselt kõrvaldamine

(2) Juht kõrvaldatakse sõiduki juhtimiselt, kui:

- 3) tal puudub vastava kategooria mootorsõiduki juhtimisõigus;
- 4) tal puudub vastava sõiduki kasutamise õigus;
- 7) on alust arvata, et ta terviseseisund ei vasta kehtestatud nõuetele;

(1) Mis asjaoludel?

Kuidas valida eriseaduses meetmeid?

- Elulised asjaolud määravad meetme valiku ja selle intensiivsuse (proportsionaalsuse põhimõte)!

Mõttekoht:

- Kas probleem lahendada avaliku õiguse või eraõiguse normidega?
- Mis on seadusandja tahe KorS-s sisalduvates mõistetes (korrakaitsest sekkumisnormi on vaja siis, kui esineb **oht avalikule korrale**).

(1) Mis asjaoludel – kelle suhtes? Haldusjärelevalve erijuhtum

- Erista riiklik järelevalve ja haldusjärelevalve

KorS § 2 lg 4: Riiklik järelevalve on korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine.

RJV on **eksterne järelevalve, s.t see on suunatud halduseväliste ohtude ennetamisele, väljaselgitamisele ja tõrjumisele.**

Suhtes halduseväline isik – korrakaitseorgan

VVS § 75¹. Haldusjärelevalve – interne kontroll

- haldusesisese (internse) järelevalve liik,
- üks haldusekandja kontrollib teise haldusekandja poolt haldusüleande täitmist, samuti sama haldusekandja organite vahel väljaspool alluvusvahekorda,
- õiguspärasuse ning seaduses sätestatud juhul otstarbekuse kontrollimine (eesmärgiks ka see, et haldustegevus toimuks maksimaalselt efektiivselt, mõjusalt ja riigi heaolu suurendavalt),
- ettekirjutus riigi haldusorganile ja teise haldusekandjale, kuid sunniraha võimalus üksnes teise haldusekandja suhtes.

(2) **Kelle** suhtes võib kasutada riikliku järelevalve meetet?

§ 15. Avaliku korra eest vastutav isik

- (1) Avaliku korra eest vastutav isik on isik, kes on põhjustanud ohukahtluse või ohu, rikub avalikku korda või on põhjustanud sellise olukorra tekkimise võimaluse, mille realiseerumisel tekib oht või ohukahtlus.
- Erijuhud lõigetes 2-7.

(3) Kelle poolt –

keda tohib seadusandja volitada põhiõigust riivama?

- **AINULT SELLE, KELLELE ANTAKSE SEADUSEGA SEKKUMISEKS SÕNASELGE LUBA ja SEE NORM ISE VASTAB PÕHISEADUSELE**
- Oluline ka HMS § 8. Haldusorgan
 - (1) Haldusorgan on seadusega, selle alusel antud määrusega või halduslepinguga avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud asutus, kogu või isik.
 - (2) Haldusorganisiseselt määratakse isikud, kes tegutsevad haldusmenetluses haldusorgani nimel, kui seaduses või määruuses ei ole sätestatud teisiti.
- Riigikohus: “Asutuse juhi volitus otsustada asutuse pädevusse antud küsimus ise ei keela juhul volitada HMS § 8 lg 2 alusel teisi sama haldusorgani ametnikke. Asutuse sisepädevuse reguleerimist ei saa võrdsustada haldusülesande edasidelegeerimisega.” ([RKHKm 3-3-1-13-12, 23.11.2012](#)).

(3) **Kelle poolt?** Avalik-õiguslik teenistussuhe

Põhiseaduse § 3: riikliku järelevalve ülesanne kui riigivõimu tuumikfunktsioon, mida peab üldjuhul täitma ametnik kui riigiga erilises usaldussuhtes olija.

Avaliku teenistuse seaduse § 5: Avalik teenistus on:

1) riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse avalik-õiguslik teenistus- ja usaldussuhe ametnikuga ametiasutuse ülesannete täitmiseks, mis on avaliku võimu teostamine;
[---]

§ 7. Ametnik ja töötaja

(2) Ametnik nimetatakse käesoleva seaduse §-s 6 nimetatud ametiasutuses ametikohale, millel teostatakse avalikku võimu.

(3) Avaliku võimu teostamine käesoleva paragrahvi lõike 2 tähenduses on järgmiste ülesannete täitmine:

2) riikliku ja haldusjärelevalve teostamine, samuti siseauditi läbiviimine;

9) tegevus, mida ei saa avaliku võimu kindlustamise ja arendamise huvides anda ametiasutusega üksnes eraõiguslikus suhtes oleva isiku pädevusse.

KorS

§ 6. Korrakaitseorgan

(1) Korrakaitseorgan on seaduse või määrusega riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus, kogu või isik.

KOKS § 53² lg 3: “Korrakaitseametnikule laieneb avaliku teenistuse seadus.”

(3) **Kelle poolt?** Politsei korrakaitsepädevus

Politsei kui üld- ja esialgse pädevusega korrakaitseorgan (KorS § 6 lg 2):

- kui ohutõrje ei ole kellegi pädevuses,
- kui pädev korrakaitseorgan ei saa või ei saa õigel ajal tõrjuda olulist või kõrgendatud vahetut ohtu või kõrvaldada korrarikkumist, kohaldab politsei edasilükkamatuid meetmeid,
- ametiabi riikliku järelevalve haldusakti täitmisel, kui täitmine seisneb vahetu sunni kohaldamises.

(3) **Kelle poolt?** Korrakaitseülesande edasivolitamine

- “[...] neid ülesandeid, mida on põhiseaduse mõtte kohaselt kohustatud täitma riigivõim ja mis seetõttu moodustavad riigivõimu tuumikfunktsiooni, ei saa riigivõim delegeerida eraõiguslikule juriidilisele isikule.” RKÜKo 16.05.2008, nr 3-1-1-86-07, p 21.
- “Samas peab üldkogu vajalikuks märkida, et karistusvõimu delegeerimise keeld eraõiguslikule juriidilisele isikule puudutab otseselt ja vahetult vaid süüteomenetlusi ega laiene näiteks süüteomenetluste eelnevatele järelevalvelise iseloomuga haldustoimingutele.” RKÜKo 16.05.2008, nr 3-1-1-86-07, p 26.

(3) **Kelle poolt?** Korrakaitseülesande edasivolitamine

- Ei ole välistatud, kuid silmas pidada, et mida ulatuslikumalt sekkutakse õiguste ja vabaduste kasutamisse, seda tugevam peab olema ülesande täitja side riigiga: KVALITEET, ÕIGUSTE KAITSE, JÄRELEVALVE (õiguspärasus ja/või otstarbekus).
- Seadusega, määrusega, halduslepinguga, tsiviilõigusliku lepinguga.

(2) **Kelle poolt?** Sisejulgeoleku näited

- Abipolitseinik: Abipolitseinik võib politsei ülesandel teostada iseseisvalt järelevalvet avalikus kohas käitumise nõuete üle ning politsei ülesandel täita iseseisvalt ülesannet avalikku korda ähvardava vahetu kõrgendatud ohu tõrjumiseks (APoIS 3).
 - Vt [õiguskantsleri 2008.a märgukiri](#) toona kehtinud APoIS põhiseadusega kooskõlla viimiseks.
- Vabatahtlikud päästjad, merepääste

(3) **Kelle poolt?** Avalik-õiguslike jur isikute näited

- SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital (Siseministri 20.02.2015 [käskkiri](#) nr 1-3/47 „Kohaliku omaalgatuse programmi 2015. aasta programmdokument“)
- AÕJI Eesti Töötukassa
- Milline on SA ja Töötukassa töötaja suhe riigiga?
- Töölepingu alusel töötaja avaliku võimu rakendajana, iga haldusorgan ei ole korrakaitseorgan
- [Tööturuteenuste ja -toetuste seadus](#)

§ 19. Ettevõtluse alustamise toetus

- (7) Eesti Töötukassa kontrollib ettevõtluse alustamise toetust saanud isiku majandustegevust ja ettevõtluse alustamise toetuse sihtotstarbelist kasutamist tõendavaid dokumente vähemalt kaks korda aasta jooksul arvates toetuse ülekandmisest. Esimene kontrollimine toimub kuue kuu jooksul arvates toetuse ülekandmisest.
- (8¹) Kui osa toetusest ei ole kasutatud sihtotstarbeliselt, võib Eesti Töötukassa kohustada ettevõtluse alustamise toetuse saajat tagastama toetuse osaliselt.

(3) **Kelle poolt?** Avalik-õiguslike jur isikute näited

- „Kohaliku omaalgatuse programmi 2015. aasta programmdokument“

18. Maavalitsusel on õigus:

18.1. **nõuda** taotlejalt projekti kohta **selgitusi ja lisainformatsiooni**, projekti tegevuste ja kulude kohta mistahes täiendavate **andmete ja dokumentide** esitamist;

18.2. **teostada kohapealset kontrolli ja järelevalvet** toetuse ning omafinantseeringu kasutamist kajastavate **kulu- ja maksedokumentide, soetatud seadmete, materjalide ja teostatud tööde osas;**

20. KÜSKil on õigus:

20.1. **teostada KÜSK** töötajate või volitatud esindajate kaudu kontrolli punktis 1.7 ja 13.1 nimetatud lepingute täitmise üle;

20.2. **teostada KÜSK** töötajate või volitatud esindajate kaudu järelevalvet toetuse kasutamise kohta maavalitsuses ja/või toetuse saaja juures.

Mõttekoht:

- Kust tulenevad praegu järelevalvemeetmed?

(4) Mil moel võib kasutada riikliku järelevalve meetet?

- Õiguslooja peab looma rakendajale süsteemi, et viimane saaks teha õiguspärase, üksikjuhu õiglust (proportsionaalsust) tagava ning avalikku ja erahuvi tasakaalustava otsustuse. Seejuures lähtuda seadusandja tahtest.
- Süsteem peab olema Põhiseadusega kooskõlas (PS § 3, § 11, II.pt)

(4) Mil moel võib kasutada riikliku järelevalve meedet?

- KorSMSE ([424 SE](#)) seletuskiri: Riikliku järelevalve ajaliselt üksteisele järgnevad faasid:
 - 1) ohu ennetamine;
 - 2) ohu väljaselgitamine;
 - 3) ohu tõrjumine ja
 - 4) korrarikkumise kõrvaldamine.

Hoolikas kaalumine efektiivsuse ning õiguste ja vabaduste piirangu minimaalsuse (proportsionaalsuse) vahel.

- Üldmeetmed (vahetult KorS-st, kuid eriseaduse erisused)
- Erimeetmed (ainult eriseaduse konkreetsel volitusel)
- AtSS (KorS-st, kuid eriseaduse erisused)
- Vahetu sund (politsei, muu korrakaitseorgan üksnes eriseaduse volituse alusel)

Kuidas tagada kord – milliste vahendite abil?

Abstraktne oht	Konkreetne oht			
Ohu ennetamine Puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohuproгноos ehk tõenäosushinnang ohu realiseerumisest. Peamiselt mitteriivav korralkaitsetegevus	Ohu olemasolu väljaselgitamine Ohukahtlus Korralikkumise tõenäosus ei ole piisav, kuid on alust arvata, et korralikkumine ei ole välistatud. Millised meetmed on vajalikud ohu olemasolu väljaselgitamiseks?	Ohu tõrjumine Oht - Tavaline - Oluline - Kõrgendatud Korralikkumise tõenäosus lähitulevikus on piisav (objektiivne ohuhinnang) Üldmeetmed + eriseaduste erimeetmed.	Ohu tõrjumine Vahetu oht Korralikkumine leiab juba aset või on suur tõenäosus, et see kohe algab. Üldmeetmed + eriseaduste erimeetmed.	Rikkumise kõrvaldamine Korralikkumine Avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. Üldmeetmed + eriseaduste erimeetmed.